PIERWSZA ŁAWKA · GODZINA WYCHOWAWCZA
I AKCJA · KLASY IV–VI

Dobro, które rozdajemy

Mikołajki w klasach IV–VI: scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) o legendzie i historii świętego Mikołaja, regionalnych tradycjach (Gwiazdor, Aniołek, Dzieciątko) i Międzynarodowym Dniu Wolontariusza, plan klasowej akcji pomocy, ogłoszenie akcji, quiz dla całej klasy oraz karty pracy z kluczem.

Co jest w materiale

1	**Scenariusz zajęć „Dobro, które rozdajemy”** 45 minut: legenda i fakty, mapa regionalnych tradycji, wolontariat 5 grudnia, planowanie klasowej akcji pomocy.	45 min
2	**Akcja „Mikołajki bez zakupów” i quiz** Wybór akcji pomocy, podział zadań, ogłoszenie, quiz wiedzy bez punktów.	1–2 tyg.
3	**Karty pracy** „Legenda czy fakt?”, „Kto przynosi prezenty?”, „Planujemy akcję” – z kluczem.	3 karty
4	**Materiały do druku** Karta planu akcji dla grup, ogłoszenie do uzupełnienia, plansza quizu.	3 strony

PIERWSZA ŁAWKA

Mikołajki – co warto wiedzieć

6 grudnia to wspomnienie świętego Mikołaja. Mikołaj żył w IV wieku i był biskupem miasta Myra w Licji (dziś Demre w Turcji). Pewnych faktów o jego życiu jest niewiele – znamy go głównie z legend. Najsłynniejsza mówi, że nocą wrzucił przez okno sakiewki ze złotem ubogiemu ojcu trzech córek, tak żeby nikt nie wiedział, kto pomógł. Stąd zwyczaj prezentów „po cichu". W 1087 r. jego szczątki przewieziono do włoskiego Bari.

W Polsce prezenty 6 grudnia przynosi Mikołaj, a w Wigilię w wielu regionach – inne postacie: m.in. **Gwiazdor** (Wielkopolska, Kujawy, Kaszuby, Pomorze Zachodnie), **Aniołek** (m.in. Małopolska, Podkarpacie, Śląsk Cieszyński), **Dzieciątko** (części Śląska), a na wschodnich krańcach bywa **Dziadek Mróz**. Źródła różnią się w szczegółach – to mapa orientacyjna.

W 2026 r. 6 grudnia wypada w niedzielę. Mikołajki w szkole najlepiej zorganizować w piątek 4 grudnia albo w poniedziałek 7 grudnia. Dzień wcześniej, **5 grudnia**, przypada Międzynarodowy Dzień Wolontariusza (ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1985 r.) – dobry powód, by mówić o dawaniu, które nie wymaga sklepu.

Mit: „Czerwonego Mikołaja wymyśliła Coca-Cola". To nieprawda: Mikołaja w czerwieni rysowano już w XIX wieku (m.in. Thomas Nast w „Harper's Weekly"). Reklamy Coca-Coli malowane od 1931 r. przez Haddona Sundbloma bardzo ten obraz rozpowszechniły i ujednoliciły.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla każdego ucznia), kartę planu akcji (po jednej na grupę) i ogłoszenie (kilka sztuk). Planszę quizu pokaż na tablicy albo wydrukuj w A3.
- Zajęcia przeprowadź tydzień–dwa przed Mikołajkami (4 albo 7 grudnia 2026 r.), żeby akcja zdążyła się odbyć.
- Przed zajęciami sprawdź z dyrekcją lub opiekunem szkolnego wolontariatu, jakie akcje są możliwe (np. zbiórka dla schroniska, kartki dla seniorów z pobliskiego domu dziennego pobytu, pomoc w bibliotece szkolnej). Zbiórki prowadzimy zgodnie z zasadami szkoły.
- Przygotuj na tablicy pustą mapę Polski (wystarczy kontur) albo wydrukuj kartę „Kto przynosi prezenty?".

Zasady, które chronią uczniów

- **Bez nagród, punktów i rankingów.** Nie wybieramy „najlepszego pomocnika", nie liczymy dobrych uczynków na tablicy. Doceniamy konkretnym słowem, np. „Widzę, że twoja grupa pomyślała o osobach, o których inni zapomnieli".
- **Prawo do „pas".** W każdej rundce można nic nie mówić. Nikt nie musi czytać na głos ani pokazywać swojej pracy.
- **Rodziny są różne.** Nie pytamy, co kto dostał od Mikołaja ani co dostanie pod choinkę. Nie porównujemy prezentów. Mówimy o „bliskich osobach", nie tylko o mamie i tacie.
- **Wersja kulturowa.** Mówimy o Mikołaju jako postaci historycznej i bohaterze legend. Nie rozstrzygamy, czy „Mikołaj istnieje" – młodsze dzieci mogą w niego wierzyć, a my tego nie psujemy. Na pytanie odpowiadamy: „A ty jak myślisz? W każdym domu bywa inaczej".

- **Bez obowiązkowych zakupów.** Klasowa akcja nie wymaga kupowania prezentów. Jeśli klasa mimo to chce losować prezenty, ustal z rodzicami niski limit (np. do 15 zł) albo prezent zrobiony samodzielnie, i zadbaj, by nikt nie został bez upominku – wychowawca ma kilka zapasowych.
- **Gdy uczeń powie o krzywdzie** albo trudnej sytuacji w rodzinie, wysłuchaj go po zajęciach i postępuj według szkolnych standardów ochrony małoletnich, we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym.
- **Zbiórka bez presji.** Nikt nie musi niczego przynosić. Nie sprawdzamy, kto ile przyniósł, i nie wywieszamy list.

Zdjęcia i gazetka

- Fotografujemy ręce, kartki i plakaty albo ujęcia ogólne. Zdjęcia z twarzami szkoła publikuje tylko za zgodą rodziców (art. 81 prawa autorskiego).
- Uczniowie nie robią zdjęć telefonami – od 1 września 2026 r. uczniowie szkół podstawowych nie korzystają z telefonów na terenie szkoły (wyjątki określa ustawa). Zdjęcia robi nauczyciel sprzętem szkoły.

Ocenianie

- Zajęć nie oceniamy stopniami. Karty pracy sprawdzamy razem – służą do rozmowy.

PIERWSZA ŁAWKA

Powiązania z podstawą programową i programem wychowawczo-profilaktycznym

- N26, cz. IV – zagadnienia zajęć z wychowawcą: „tworzenie dobrych relacji w różnych społecznościach" (pkt 1), „kształtowanie kompetencji społecznych i rozwijanie uważności na potrzeby różnych osób i grup" (pkt 6)
- Polski IV–VI 1.4, 1.5 (N26, kl. IV) – „wyraża swoje potrzeby, emocje i uczucia w sposób zrozumiały, adekwatny do sytuacji i akceptowany społecznie"; „stosuje zasady grzeczności językowej"
- Kompetencje przekrojowe 5.2.a (N26, kl. IV) – „w sposób otwarty i życzliwy odnosi się do potrzeb innych osób i grup"
- Polski IV–VI II.3.7 (S24, kl. V–VI) – „rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady"
- Kierunki polityki oświatowej 2026/2027 – nr 2 – „kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych"

Zajęcia z wychowawcą nie mają własnej podstawy programowej. Kody: N26 – podstawa z 2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 378), w roku szkolnym 2026/2027 w klasach I i IV; S24 – podstawa z 2017 r. w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 996, w klasach II–III i V–VIII. Edukację zdrowotną w roku szkolnym 2026/2027 w klasach IV–VIII realizuje się według N26 w brzmieniu Dz.U. 2026 poz. 958 (EZ). Wpisz też cel z programu wychowawczo-profilaktycznego swojej szkoły (art. 26 Prawa oświatowego).

Kryteria sukcesu

- Umiem podać jeden fakt i jedną legendę o świętym Mikołaju.
- Znam co najmniej dwie regionalne postacie, które przynoszą prezenty.
- Wiem, kim jest wolontariusz.
- Mam swoje zadanie w klasowej akcji.

Legenda i fakty – do opowiedzenia

Opowiedz w 2–3 minuty: Mikołaj żył w IV wieku w mieście Myra (dziś Demre w Turcji) i był tam biskupem. Pewnych faktów o nim jest niewiele, za to legend – bardzo dużo. Najbardziej znana: ubogi ojciec trzech córek nie miał za co zapewnić im przyszłości. Mikołaj nocą trzy razy wrzucił przez okno sakiewkę ze złotem, a gdy ojciec go rozpoznał, prosił o milczenie. W 1087 r. żeglarze z Bari wywieźli szczątki Mikołaja do Włoch – do dziś są w bazylice w Bari.

Pytanie do klasy: **Co w tej opowieści jest pewne, a co jest legendą? Skąd to wiemy?** *(Pewne: biskup Miry, IV wiek, przewiezienie do Bari w 1087 r. Legenda: szczegóły historii o sakiewkach.)*

Dzień Wolontariusza – do rozmowy

5 grudnia to Międzynarodowy Dzień Wolontariusza – ustanowiło go Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1985 r. Wolontariusz to osoba, która dobrowolnie i bez zapłaty pomaga innym.

Pytania: Czym różni się wolontariat od prezentu? *(prezent dajemy zwykle bliskim; wolontariat to pomoc także obcym, często dłuższa, zaplanowana)*. Gdzie w naszej okolicy przyda się pomoc? Co mogą zrobić uczniowie klas IV–VI – bezpiecznie i za zgodą dorosłych?

Kto przynosi prezenty?

Imię _____ Klasa _____ Data _____

Pamiętaj: W różnych regionach Polski prezenty w Wigilię przynoszą różne postacie. Źródła różnią się w szczegółach.

1 **Połącz postać z regionem, w którym najczęściej przynosi prezenty w Wigilię. Wpisz literę.**

1. Gwiazdor	a) Wielkopolska, Kujawy, Kaszuby
2. Aniołek	b) Małopolska, Podkarpacie
3. Dzieciątko	c) części Śląska
4. Dziadek Mróz	d) wschodnie krańce Polski

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 **Kiedy przypada Międzynarodowy Dzień Wolontariusza?**

A. 24 grudnia **B.** 6 grudnia **C.** 1 czerwca **D.** 5 grudnia

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Mikołajki – scenariusz godziny wychowawczej „Dobro, które rozdajemy", akcja pomocy, quiz i karty pracy, klasy 4–6

Podgląd pokazał 5 z 14 stron. Pełna wersja: 14 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- scenariusz 45 minut: legenda i historia świętego Mikołaja, regionalne tradycje (Gwiazdor, Aniołek, Dzieciątko), czym jest wolontariat
- plan klasowej akcji „Mikołajki bez zakupów" z ogłoszeniem do napisania przez uczniów
- quiz dla całej klasy, karty pracy z kluczem, materiały do druku
- wskazówki: terminy w 2026 r., zasady bez nagród i rankingów, zdjęcia i wizerunek

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/mikolajki-scenariusz-i-karty-pracy-klasy-4-6